

פניני מקדש לימי בין המצרים

לשכנו תדרשו

אָהרן, יִשְׁבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּבִקְשׁוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם, וְאֶת דְּרֹדֵי מִלְכָּם וְקָדְדוּ אֵל ה' וְאֶל טוֹבוֹ, בְּאַהֲרִית תְּקִימָם, וּתְבַעֲנוּ יָת פּוֹלְחָנָא דְה'.
(תהי, וישבו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, ובקשו את ה' אֱלֹהֵיהֶם, ואת דְּרֹדֵי מִלְכָּם וְקָדְדוּ אֵל ה' וְאֶל טוֹבוֹ, בְּאַהֲרִית תְּקִימָם, וּתְבַעֲנוּ יָת פּוֹלְחָנָא דְה').

חני' שמעון בן יוחאי אומר, לא אותך מאסו, כי אותי מאסו וכו'. בשלשה דברים עתידים למאסו. במלכות שמים, ובמלכות בית דוד, ובבנין בית המקדש. אימתי מאסו שלשתם, בימי ירבעם. הדא הוא דכתיב, ויען איש ישראל, ויאמרו, אין לנו חלק בדוד, זו מלכות שמים. ולא אמרו, ואלא בבן ישי, זו מלכות בית דוד. איש לאהלו ישראל, ולא לבית המקדש, אל תקרי לאלהיו, אלא לאלהיו. א"ר סימון בר מנסיא, אין ישראל רואין סימן גאולה לעולם, עד שיחזרו ויבקשו שלשתם. הדא הוא דכתיב, אחר ישובו בני ישראל, ובקשו את ה' אלקיהם, זו מלכות שמים, ואת דוד מלכם, זו מלכות בית דוד. ופחדו אל ה' ואל טובו, זה בית המקדש. (ליקוט שמעוני, שמואל א, רמז קו)

אין דור שאין בו ליציגים. מה היו פריצי הדור עושין? היו הולכים אצל חלונותיו של דוד, ואומרים לו: דוד, אימת יבנה בית המקדש? אימתי בית ה' נלך? והוא אומר: אע"פ שמכוננין להכעיסני יבא עלי, שאני שמח בלבי, שמחתי באר לי בית ה' נלך. (תלמוד ירושלמי, ברכות, פ"ב א') (א"ר)

מצות בנין בית המקדש

והמצוה העשרים היא, שציונון לבנות בית עבודה. בו יהיה ההקדשה, והבערת האש המדי. ואילו יהיה ההליכה, והעליה לרגל, והקבוץ בכל שנה. והוא אמרו יתעלה (ה"פ תרומה) ועשו לי מקדש. (רמב"ם, ספר המצוות, מצות עשה כ)

מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחונגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש... ואלו הן הדברים שהן עיקר בבנין הבית: עושיין בו קדש, וקדש הקדשים, והיה לפני הקדש מקום אחד והוא הנקרא אולם, ושולשון נקראין הכל, ועושיין מויצה אחרת סביב להיכל רחוקה ממנו, כעין קלעי החצר שהיו במדבר, וכל המוקד במחיצה זו שהוא כעין חצר אהל מועד הוא הנקרא עזרה, והכל נקרא מקדש... ומצוה מן המובחר, לחקק את הבנין ולהגביהו כפי כח הציבור, שנאמר 'ולרומם את בית אלקינו'. ומפאריין אותו, ומייפין, כפי כחו. אם יכולין לטוח אותו בזהב, ולהגדיל במעשי, ה"ז מצוה. (רמב"ם, הלכות בית הבחירה, פרק א')

בזמן הזה

ועשו לי מקדש, היא מצוה עשה כוללת כל הזמנים, בין במדבר, בין בבניסין לארץ בכל זמן שיהיו ישראל שם, לדורות. וצריכין היו ישראל לעשות כן אפילו בגלויות. אלא שמצינו שאסר ה' כל המקומות מעת שנבנה בית המקדש כאומרם (דברים יט ט) כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה.

(אור החיים, פ' תרומה, ע"פ ועשו לי מקדש)

קש"ת מו"ה עקיבא [איגר] נ"י אב"ד דק"ק פוזנא י"ע. יקרת קדשו הניעני, ומ"ש מו"ה הגאון [רע"א] נ"י לבקש משר ירושלים ליתן רשות להקריב, הוא קפדן גדול. כי ההוא אמר, לכל יקרב שם מי שאינו מאמנת ישמעאל.

(שו"ת חתם סופר, י"ד, ס' רלו)

וגם היום, אפשר שאם יתנו המלכויות רשות לבנות בית המקדש, מצוה לבנות. כמבואר במדרש [בראשית רבה ד, י']. בימי רבי יוחנן בן חנניא,

הגליון טעון גניזה

בקרוב נבנה בית המקדש? איך? אין חכמים. אין נביאים. מי יבנה בית ה'?

"וישלה המלך שלמה ויקח את חירם מצור, בן אשה אלמנה הוא ממוטה נפתלי ואביו איש צרי חרש נחושת וימלא את החכמה ואת התבונה ואת הדעת לעשות כל מלאכה בנחושת ויבוא אל המלך שלמה ויעש את כל מלאכתו".
והמושך, הנה בן אשה אלמנה, אביו בעל מלאכה צורך נחושת, וה' נתן בו חכמה ובינה ודעת לעשות את מלאכת המקדש. אין צורך בנביאים. אין צורך במיוחסים. אין צורך בחכמים. רק, כשיגיע זמן בנין בית המקדש, ה' יתן תבונה ודעת לבנות בית המקדש למי שיש בו לב שלם ותם, בן אלמנה, בן לאיש בלתי מוכר בעל מלאכה.

(ה'חפץ חיים').
המודיע, כ' תמוז
תשע"ג

אחד מפורקי העול ביקש להתרים וישאל את הגאון מבריסק זצ"ל:

לשם מה נוהגים ישראל אבילות בבין המצרים ובתשעה באב, כלום אי אפשר בלא זה? וכך השיב לו הגאון מבריסק: אמשו לך מושל. למה הדבר דומה? לשרפה שפרצה בעיר, ושרפה כליל בתים רבים. מי שעוזב את ביתו השרוף ומפקיר את מזה שנות מהשריפה ואינו מתעניין בנעשה - בידוע, שאין בדעתו לשוב ולבנותו...

(דברי אמונים'
שבת דברים (חזון),
תשע"ג)

יש מצות עשה של בנין בית המקדש. "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

אף שהקב"ה אמר "לי הכסף ולי הזהב" (חגי ב, ח), ואין לו צורך בכך. אבל כל זה הוא נסיון, לדעת כמה אהבה יש לישראל אלו, וכמה רוצים באמת בזה.

(הגר"ש אלישיב,
דברי אגדה, פרשת
תרומה)

שמשו... אם לא שאי אפשר בענין אחר, שאני פאני להמתין, דאז הותרו טמא מת, וכמו שנתבאר, והרחמן יזכנו לראות במהרה בימינו אמן.
(ר' צדוק הכהן,
ספר הרכונות, במדבר, פר' נשא, סימן ש')

נראה דכל שנכנס לצורך תיקון אינו כלל באיסור כניסה אפי' בטמא. שאיסור הכניסה כשהוא טמא, הוא מפני כבוד המקדש, ומראה שאינו גרוע מפני קדושתו. אבל כשנכנס לצורך תיקון אינו כלל זה. ולפי זה, אפילו יש טהורים, ועבר טמא, ונכנס, אינו חייב. וכן שמענו לשון "מצוה בטמאים"...

(חזון איש, נגיונות לחודש רבנו חיים הלוי,
הל' ביאת מקדש, פרק א')

לאחר החורבן

שנא בזמן החורבן יתן לנו רשות להקריב. (סכף משנה, הלכות בית הבחירה, פרק ו')

מקריבין אע"פ שאין בית. וכמו שפסק גם הר"מ ז"ל בפ"ה מהל' ב"ה, ובימי אלו הנשיאים שהיו סמוכים לחורבנו של בית, וקורבים למלכות ואורבים, אולי הי' עדיין המזבח קיים, והקריבו קרבנות ציבור, (וכדור שעשו בחולות בנינו ככתוב בעזרא), כמו בימי הבית, או לכל הפחות פסחים.

(שו"ת שאילת יעקב, ח"א סי' פט)

בימי ר' יהושע בן חנניא, גזרה מלכות שיבנה בית המקדש, הושיבו פפוס ולוליאנוס טרפזיון מעכו ועד אנטיוכא, והיו מספיקים לעולי גולה כסף וזהב וכל צרכם.

(בראשית רבה, פרשה סד)

ד"ק"ה, מלך יוליאנוס אפאסטאט, ויהי מלך חסד, ובשנת ב' למלכו צוה לנשיא הארץ (ר' הלל) שיבנו בית המקדש, והתחיל לבנות. אכן, המלך מו, ויחדלו לבנות.

(תבואות הארץ, מעשה הארץ, זמן א')

נחשוב מזמן הראשון שהוא מימי עתליה שמלכו שש שנים, ובסוף ימייה בטלה הממלכה ולכן אז התחוק ירמיהו כנגדו. והוא מתה בשנת ג' אלפים ס"א, ובסל הממדי ג' אלפים ס'. וכשתחשוב מאז אלף מאתים ותשעים כלו בשנת ד' אלפים ש"ג, שנאו התחיל אפשרות האנולה שינאלו בכל עת שיזכו, שעל זה אמר אשרי המוחה, ר"ל שמאו יש לנו לחכות על האנולה, שנועד כי בעת היא נתן רשות מהקיסר לבנות בית המקדש בירושלים, וגם נבנה מאת היהודים ע"פ פקודת הקיסר יוליוס בנצואה רבה.

(מלבי"ם, דינאל פ"ב)

אחרי זה כאשר הוטב מצב היהודים בארץ הצבי תחת ממשלת הקיסר גערואו, ותחת ממשלת טריאנוס, והשגנו בני עמנו משפט מוחשי ארץ ומני אז התחילו כפעם בפעם לבנות ולבנות, ולתקן ההיכל קצת וכו'. סוף דבר כל ימים של הקרבת הקרבנות אחר החורבן לא היה רק ערך עשרים שנה וכו'.

(עבודת המקדש, קונטרס אחרון, פ"ד)

רבנו חננאל דפריש ז"ל (ויש גורסין רבנו יחיאל מפאריס, וי"ג הר' חיים הכהן) אמר לבא לירושלים, והוא בשנת שבע עשרה לאותו השש, ושקריב קרבנות בזמן הזה. ואני מטורתי להשלים עמו המלאכה, לא שאלתי מה נעשה מטומאתו, ואנה הכהן המיוחס. אנכי דורך לפני שילה שב למקומו, נוכחתי הלכה שאין לחשוש על הטומא, כדאמרין שקרבנות צבור דוחין את השבת, ואת הטומא וכו' (כפותר ופרח, פ"ו)

דנתנו רשות והתחילו לבנות, ועיין בספר כפות תמרים [סוכה ל"ד ע"ב] שריבנו יחיאל בעל התוספות רצה לילך להקריב קרבנות בירושלים, א"כ הוא הדין לבנות בית המקדש.
(מנחת חינוך, מצוה צה)

גם הפ' כפשוטו. שבכל עת שיהיה לבני' נדבת הלב בזה, יוכלין להתרומם ולבנות מקדש ה'. כאשר הי' אח"כ בבנין בהמ"ק שהתנדבו בשמחה בזמן דוד המלך ע"ה. וכמו כן בבית שני בנדבות השירים בעזרא. וכמו כן יש לקוות להש"י בנאולה העתידה, כשהי' תשוקה בלבבות בני' אליו ית' בנדבת הלב בשמחה. וז"ש וכן תעשו לדורות: ואמר למרע"ה ויקחו לי תרומה כ' ועשו לי מקדש כו'. ומ"מ הוא מצוה לדורות שמצויון לבנות בית הבחירה. ולכן אמרו חז"ל דור שאין ביהמ"ק נבנה בימיו כאלו נחרב. והטעם, כי בכל עת שיתגבר בני' בלב שלם, להשתוקק לבנות לו בית, יוכלין למצוא מבוקשים.

(שפת אמת, פר' תרומה, תר"מ תר"ג)

הקרבת קרבנות באין מקדש

שכבר הקריבו קרבנות טרם זה כמה שנים. כי מיום שעלו הראשונים העולים מהגולה, כשהגיעו בעריהם בנו המזבח, והקריבו עליו והיכל ה' לא יסד. ור"ש שנה נבנה המזבח קודם בנין הבית.

(דר"ק, חגי פרק ב')

מקריבין הקרבנות כולן אע"פ שאין שם בית בוני. ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה, אע"פ שהיא חריבה, ואינה מוקפת במחיצה. ואוכלין קדשים קלים, ומעשר שני בכל ירושלים, אף על פי שאין שם חומות. שהקדושה ראשונה קדשה לשנתה, וקדשה לעתיד לבא.

(רמב"ם, הל' בית הבחירה, פרק ו')

בנין והקרבה בטומאה

בשעה שנכנסין הבנאים לבנות ולתקן בהיכל, או להוציא משם את הטומאה, מצוה שיהיו הנכנסין כהנים תמימים. לא מצאו תמימים, יכנסו בעלי מומין, ואם אין שם כהנים, יכנסו לויים. לא מצאו לויים, יכנסו ישראל. מצוה בטמאים. לא מצאו טמאים, יכנסו טמאים.

(רמב"ם, הלכות בית הבחירה, פרק ו')

כל קרבן שקבוע לו זמן, בין קרבן ציבור, בין קרבן יחיד, דוחה את השבת, ודוחה את הטומאה... כל קרבנות הציבור קבוע זמנם, לפיכך כולן דוחין את השבת, ואת טומאת המת...

(רמב"ם, הל' ביאת המקדש, פרק ד')

לצורך המקדש כל הטמאים מותרים ליכנס. כגון שצריך להוציא הטומאה שבמקדש או לבנות ולתקן (וכן לתקן הספר תורה שבארץ). תוספות בבא בתרא ד' ע"א) ואי אפשר לעשות בטמאים, ראשים טמאים לעשות, ולהיכנס לעזרה, ולהיכל, ואפילו לקדשי קדשים, אם אי אפשר וזולתם. לפי שטומאת המקדש עכשיו על ידם, זהו תיקונו, ועדיין ליה...

וטמאי מתים וראשים עוד, להיכנס למקדש אפילו שלא לצורך המקדש, אלא לצורך עצמם, והוא בקרבנות שקבוע לו זמן, כתמידין ומוספין, וכיוצא. שקריבים בטומאה, אם היו רוב ציבור, או כהנים, טמאים. ומותרים כל הטמאים ליכנס לעזרה לצורך הקרבן...

ונתברר כי הרי שתרשינו המלכות לבנות בית המקדש בעיר הקודש בירושלים (כדאיא) בירושלמי דמעשר שני ושאר דוכתי דמתחילה בונה בירושלים ה', ואחר כך נדחי ישראל (יכנס), אף על פי שכולנו טמאי מתים, נהיה ראשים לבנותו. מיהו נראה, הבעל קרי וזבים יטבילו לקריין ויעריב

למגדר מילתא

גדרים וגבולות בהר הבית
באיסור הכניסה למקום המקדש והעזרות

במקלו וכו'... מה שאין כן כיון שאין נכנסין עכשיו כלל אפי' במקום שמותר לכנס, מטעם שאי אפשר כלל לייכנס שם עד שיותן רשות מהממשלה ירום הודו...

(ח"ד טו)

האדמו"ר מקלויזנבורג:

הנה ידוע שבכל הדורות היה שריד בית מקדשנו הכולל המערבי פתוח לרווחה לאיש של מורע ישראל באין שום מעכב ומונע... כן גם בננוע להר הבית, והמקומות הקדושים סביב, שבדורות הראשונים לא היה מי שיעכב בעד בני ישראל את הכניסה אליו, והיו מי שעלו להתפלל בהר הבית, עד הגבול שהיה ידוע להם בבירור ששם מותר לשמאי מתים לגשת ולהתקרב, וכפי שנעדי הרמב"ם באגרותיו... כיוצא בזה אולם ככל שנקדש הרמב"ם באגרותיו... אומות העולם ושלטון בורע על כל מקום המקדש וסביבותיו, ועל הכותל המערבי, ובנו שם בתי תפילה ובתי טומאה... כבוננה ודונתה לחלל ולבנות את מקום הקדוש והמקדש, ושוב לא נתנו לבני ישראל עוד מחדך כף רגל בכל הר הבית, ומנעו בעדם עלות בהר ננוע בקצוה.

(גיליון אלף תקצ"ו)

רבי ישראל יעקב פישר:

מה ששאל מע"כ דגראה לו דלענין כניסה להר הבית אחרי טבילה במקוה, דלא יהי' בזמן הזה כיון שגורו חו"ל על ע"ה שיהיו כזבים לכל בדריהם, וא"כ צריך לספור ז' נקיים וטבילה במים חיים דיוקא, לדעת אין לחוש לזה ... דלא גורו דין זב לגבי שילוח מחנות.

(ראב"ד העדה החרדית)

שו"ת אבן ישראל ח"ט ס' קס"ג

המורם מכל הני רבונותא

כי איסור המור באיסור כרת יש בכניסה למקום המקדש ממש, היא העזרה המקודשת. כן גם אסור באיסור לאו מן התורה להיכנס להר הבית בטומאה היוצאת מן הגוף. על כן, אלו הנכנסים להר הבית חייבים במורא מקדש ולהזהר בטבילה כחלכה במקוה דאורייתא וליזהר מאד שלא להיכנס לעזרות ולחלי.

מערב או הנכנס לראות מהפתח אשר לצד מערב צריך לשער שיהיה בינו לבין הכיפה יותר מאחד עשר אמה... ואם העליות הם בצד צפון... צריך להתרחק מהחוט המתוח מכותל הכיפה הצפונית ארבעים אמה ברוחב, באורך קפ"א אמות, מן המערב למזרח... ואם העליות בנויות לצד מזרח... כל הבתים והעליות אשר בצד מזרח מותר להכנס לשם, שהרי מכותל הר הבית המזרחי עד כותל העזרה המזרחי יש ש"ג אמה וטמא מת מותר להכנס בהר הבית...

יש לי לתת טעם למנהג שנהגו כל העולם לעלות באותם עליות לראות משם את הבית כולו... שוב ראיתי וכן אמרו לי בני אדם היודעים לשער שאין לך פתח ולא עלייה שלא תהיה רחוקה מהכיפה כפי השיעור אשר כתבתי, הליך מותר להתקרב אל הפתחים ולעלות אל העליות.

(שו"ת הרדב"ח ח"ב ס' תרצ"א)

החיד"א, וכף החיים:

מותר להתקרב אל פתחי בית המקדש, וליכנס לעליות אשר סביב בית המקדש. (החיד"א בר" אור"ח ס' תקס"א, אות ג. השערי תשובה שם אות ה'. כף החיים שם אות ח').

אבני נזר:

אשר כותב בשם איש אחד כי איזה ענין נחשב אצלו ביאה במקצת במחנה לוי' וחיובין כע"כ ונדה ע"ז כרת ע"כ. והדבר מבאי ליד יצחק לחייב על מחנה לוי' ברת. ודבר ברור פ"ק דכלים ושלחי עירובין במשניות דאין חיוב ברת רק מעורה ואילך. (שו"ת חלק יורה דעה, סימן תנב)

המורה"ש:

וצריך להודיע בזמן הזה בעונותינו... אם מותרים אנו ליכנס שם... וא"כ תורה יוצא לזמננו זה, שמותר ליכנס שם כשיטבול... לפנים בהר הבית, וכאשר זיכני ה' לעלות וליראות שם את פני ה'.

(בתשובה, הובא בס' דרך הקודש')

משכנות לאביר יעקב:

ואם על כל פנים היו נכנסים עכשיו להר הבית במקום שמותר ליכנס והיו מקיימין מצוות מורא מקדש שלא יכנס

הרמב"ם מצות עשה לשלח כל הטמאים מן המקדש שנאמר וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש. זה המנהג האמור כאן, הוא מחנה שכינה, שהוא מפתח עזרת ישראל ולפנים... ומשלחין זבין חביות נדות וילדות חוץ לשתי מחנות, שהוא חוץ להר הבית. מפני שהן מטמאין המשכב והמושב אפילו מתחת האבן, מה שאין המת מוטא.

טמא מת, ואפילו המת עצמו, מותר להכנס להר הבית, שנאמר, ויקח משנה את עצמות יוסף עמו. עמו, במחנה הלווי'.

(הל' ביאת המקדש פ"ג)

הראב"ה:

ובתחילה כשהחריבוהו הרומיים לא היו מונעים את ישראל מלבוש אילו, ולהתפלל בתוכו, וכמו כן היו מלכי ישמעאל נוהגים עמם מנהג טוב, והרשו אל ישראל לבוא אל הבית, ולבנות בו בית תפילה ומדרש, והיו כל גלויות ישראל הקרובים אל הבית עולים אליו בחגים ובמועדים, ומתפללים בתוכו, ומעמידים תפילות כנגד המיזבין ומוספין. ועל המנהג הזה נהגו כל ימי מלכות ישמעאל, עד שפשטה על הבית בעת האות מלכות אדום הרשעה והסירה את מלכות ישמעאל מעליו.

(מגילת המגלה, עט.)

הרמב"ם:

ביום שלישי בשבת, ארבעה ימים לירח מרחשון, שנת שש ועשרים לציאת יצאנו מעכו לעלות לירושלים תחת סכנה, ונכנסתי לבית הגדול והקדוש, והתפללתי בו ביום חמישי, ששה ימים (אגרת הרמב"ם, ס' חרדים מצוות התלויות בארץ ג')

הרדב"ח:

שאלת ממני אודיעך דעתי אם מותר ליכנס לעליות הבנויות סביב לבית המקדש שהן בולטות לתוך המקדש. אין ספק כי האבן הזאת אשר תחת הכיפה היא אבן השויה, אשר עליה היה הארון בבית קדש הקדשים לצד מערב... הליכך מי שעולה בעליות אשר לרוח

מעצמם שלח להם ביד חגי הנביא. (ד"ק, חגי א')

ובאת שמה

שיר המעלות לדוד שמחתי באומרים לי בית ה' נלך. אמר רבי יהושע בן לוי: אמר דוד לפני הקב"ה: רשע'ע, שמעתי בני אדם שהיו אומרים מחי' ימות זקן זה, ויבא שלמה בנו, ויבנה בית הבחירה, ועלה לרגל, ושמחתי. (מדרש תהלים, מזמור קכב)

והמצוה העשרים היא, שצונו לבנות בית לעבודה. בו יהיה ההקדבה, והבערת האש תמיד. ואלי' יהיה ההליכה, והעליה לרגל. (רמב"ם, סה"מ, מ"ע כ')

ובמשנתו של ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אמרו: 'מינין לעיקר תפילה בתוך המצוה? מהכא: את-ה' אלקיך תירא ואתו תעבד' (שם ו, יג). ואמרו: 'עבדוהו בתורה, בכבודו במקדשו' הכונה לשאוף להתפלל בו, ונכחו. כמו שאמר שלמה.

(רמב"ם, סה"מ, מ"ע ה')

לשכנו תדרשו... שתלכו לו מארץ מרחקים, ותשאלו אנה דרך בית השם, ותאמרו איש אל רעהו, לכו ונעלה אל הר ה', אל בית אלוהי יעקב (שע"ה ג'). ועל דרך האמת לשכנו תדרשו, לכבודו תדרשו. ובאת שמה, לראות את פני האדון ה', א-לודי ישראל.

(רמב"ם, פרשת ראה)

פיקוח נפש

שהיה עונש על ישראל בהתאחר בנין בית הבהירה. שהיה הארון הולך מאהל אל אהל כגר בארץ, ואין השבטים מתעוררים לאמר נדרוש את ה' ונבנה בית לשמו, כענין שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה.

עד שנתעורר דוד לרבר מימים רבים ולזמן ארון... שנאמר ויהי כי ישב המלך בביתו בבית אדום וארון האלקים יושב בתוך הישיבה. והנה דוד מנעו השי"ת [מלבנות הבית] וכו', ונתאחר עוד הבנין עד מלך שלמה. ואילו היו ישראל חפצים בדבר נתעוררו בו מתחילה, היה נעשה כימי אחד מהשופטים או כימי שאול המלך או גם כימי דוד, כי אם שבטי ישראל היו מתעוררים בדבר לא היה הוא הבונה. אבל ישראל הם היו הבונים. אבל כאשר העם לא השגיחו, ודוד הוא המשיג והמתעורר, והוא המבין הכל, היה הוא הבונה וכו', ועל כן נתאחר הבנין כל ימי דוד בשפיעת ישראל, ועל כן היה הקצף עליהם. ועל כן היה המקום אשר יבחר ה' לשום שמו שם נרע בעונשם ובמגופתם, והכתוב ירמזו כל זה שנאמר כי לא ישבתי בכבתי למימין אשר העליתי את ישראל מארץ מצרים עד היום הזה.

(רמב"ם, במדבר פרשת קרח)

עקר הגזירה [של היוונים] היתה על שהתרגשלו בעבודה. וע"כ היתה הגזירה לבטל מהם העבודה. כדנתיא בברייתא שגור עליהן אותו הרשע לבטל התמיד. ועוד א"ל מצוה אחת יש בידם, אם אתה מבטל אותה מידם, כבר הם אבודין. ואיוו זו, הדלקת מנורה. שכתוב בה להעלות נר תמיד. כל זמן שמדליקין אותה, תמיד הם עומדין כו'. עמדו וטמאו כל השמים. וכשחזרו בתשובה, למטור נפשם על העבודה, הושיעם ה' על ידי הכתנים שבדי העבודה בבית ה'. ע"כ נעשה להם הנס גם כן בגזרות, תחת אשר הערו נפשם, למות על קיום העבודה. (ב"ח, א"ח, ס' תרע')

בידי אדם

צורת קפית ותכניתו ומוקצאו ומוקצאו וכל צורתו ואת כל-תקניו וכל-צורתו וכל-תורתו הודע אוקטו – וישמחו – ולמנו עניני המלח מפקד, שיעלו לעשותם לענף קד.

(חזקוני, פקד מ, ורש"י, שם)

עורי צפון ובואי תימן. רבי יוסי בר חנינה, לכשיתעוררו הגליות שהן נותנות בצפון, ויבואו ויבנו בית המקדש, שהוא נתון בדרום.

(תלמוד ירושלמי, מגילה, פ"א ה"א)

דודאי ביהמ"ק לעתיד לבא יבנה בנין ממש בידי אדם. ומה שנאמר מקדש ד' כוננו ידך שנדרש בתנחומא שירד למטה, הוא ביהמ"ק רוחני, שיבא לתוך ביהמ"ק הנבנה בשמים, כנשמה בתוך הגוף. וכמו שירד במשכן ובבית המקדש האש של מעלה, תוך האש של הדיוט, שנבער בעצים.

(ערוך לר, מסכת סוכה, מא.)

בנה ביתך כבתחילה, וכונן מקדשך על מכונן, והראנו בבנינו, ושמחנו בתקוננו. מרמז מ"ש התו"ם במסכת מעשר שני, דתחילה יהיה נבנה הבהמ"ק ע"י מלכות, ואח"כ יהיה בנין שלו ית' באש, ולכן מדרוק זה היטב בנוסח התפלה, דתחילה אנו מבקשים בנה ביתך כבתחילה, על ידי אדם. ואח"כ וכונן מקדשך, שיהיה על ידי ית' על מכונן.

(יריעות שלמה, סידור הגר"י יעב"ז, מוסף לשלש רגלים)

לפני ביאת המשיח

שנו רבותינו, בשעה שמלך המשיח נגלה, בא ועומד על גג של בית המקדש.

(פסיקתא רבתי, פסוקא לו)

אמר רבי אחא, זאת אומרת שביית המקדש עתיד להיבנות קודם למלכות בית דוד, דנתיב, ודם ענב תשהה חמר.

(תלמוד ירושלמי, מעשר שני, פ"ה ה"ב)

וכן שמעע בגמרתינו (תלמוד בבלי, פסחים, ה"א) שבשר שלשה ראשון זכו לשלשה ראשון, להכרית זרעו של עמלק, ולבנות בית המקדש, ולשמו של משיח. חרי קחשיב שמו של משיח אחר בנין בית המקדש וכו', לעתיד יהיה בנין בית המקדש קודם לבית אבן דוד.

(מעשה רוקח, מעשר שני, פ"ה)

טרם בא נביא

יכול תמתיך עד שיאמר לך נביא, תלמוד לומר, לשכנו תדרשו ובאת שמה. דרוש וקצא, ואחר כך יאמר לך נביא.

(ספרי, פרשת ראה, פסוקא טב)

לשכנו תדרשו, שהדרישה היא מה שחוקר בעצמו למצוא את הדבר. ורש"י (ספרי) דרוש וקצא. לימד להם שלא יגלה ה' סודו ע"י נביאיו להודיעם מקום הנבחר רק אם ישתדלו בזה וידרשו אחרי, ואז יראה עליהם רוח ממרומים אחר ההכנה הראויה.

(מלבי"ם, פ"ה ראה)

מבורר כאן, דאף דהיתה בחירת מקום המקדש על ידי נביא, מ"מ, היו דאן דקדום ידרשו לכד את המקום.

(חידושי הגר"ח החידושים סימן מא)

לפי שבטלו צרי יהודה מהם בנין הבית כל השנים שעברו, נואשו העם מבנין הבית. והיו אומרים, עדיין לא הגיע עת הבנין ... והיה להם לדעת, כי לא לחנם העלה האל מהגולה. ואעפ"י שלא אמר להם הנביא עדיין, היה להם לחלל מעצמם, ולהתעורר על הדבר ... וכשראה האל יתברך שלא היו מתעוררים

כי מיד בבואו שמה כשם שהשיכנה רואה אותו, כך הוא רואה פני השיכנה. ומיד נעשה מושפע ומוצל, ודבק בזיו שכינתו יתברך מעין עוה"ב... אף בזמן שביהמ"ק אינו בבעניו... ומטעם זה שלמים וכן רבים נכספה נפשם לעמוד במקום הקדוש הראוי. (כ"י פרי בראשית ג'ח)

לוקט ונערך מספרי חברת "ועשו לי מקדש" ובאידיבותה | טל' 054-8528345 | פקס 077-3181613 | mikdosh100@gmail.com

הפינע יוצא לאור מחדש הבורו הנפלא
של מרן הגרש"ח פרגע זצוק"ל
דומ"ץ וחבר ב"ד"צ ירושלים עיר"ק

בנין בית המקדש
קודם למלכות בית דוד

המקור כל ענייני מצוות
בנין בית המקדש בזה"ז

נתן לחשיט את החיבור ושאר פירוטיו המבין
054-8528345
mikdosh100@gmail.com